

อิทธิพลจำบังของโฆษณาชวนเชื่อ มีฝากแฝงอยู่ในพจนานุกรม บ้างหรือเปล่า?

จิตติน ธรรมชาติ*

ในช่วงระยะเวลา ๓-๔ เดือนที่แล้วมานี้ข้าพเจ้าเกิดความรู้สึกประหลาดใจในตนเองที่ออกจะพลิก dictionary มากจนผิดปกติ ที่ต้องเรียกว่า dictionary ก็เพราะมันเป็น dictionary จริงๆ, ไม่ใช่ “พจนานุกรม” ภาษาไทย และ dictionary ที่นำมาพลิกดูนั้นก็ทั้งชนิดอังกฤษเป็นอังกฤษ และมีทั้งชนิดอังกฤษเป็นไทย ซึ่งมีที่นับว่าพอใช้การได้อยู่ ๒ ชุด

เหตุสำคัญของการที่ต้องพลิก dictionary มากผิดปกติก็มีใช้ว่าจะเนื่องมาจากการอ่านหนังสืออื่นแล้วติดศัพท์ แต่หากเป็นเพราะเกิดความสงสัยในวิธีแปลและวิธีให้ความหมายของคำบางคำของ dictionary นั้นๆเอง กล่าวง่ายๆก็คือตัวของ dictionary นั้นแหละที่เป็นปัญหา

หนังสือที่เรียกว่า dictionary เป็นหนังสือประเภทหลักที่พึงพึงอันสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของมวลนักศึกษาทั่วไป ภาษาอังกฤษก็เป็นภาษาต่างประเทศเพียงภาษาเดียวที่ข้าพเจ้าพอจะอ่านได้บ้าง แต่การอ่านได้นั้น

ก็ต้องอาศัย dictionary เป็นคู่มือกำกับ คงจะเป็นการกล่าวที่ไม่ผิดพลาดออกกระมัง ถ้าหากข้าพเจ้าจะกล่าวว่าท่านทั้งหลายที่อ่านภาษาต่างประเทศก็ย่อมจะมีความสำนึกอันลึกลับและหนักแน่นเหมือนๆกับที่ข้าพเจ้าได้มีสำนึกอยู่ตราบนานกระทั่งบัดนี้ ว่า dictionary นั้น นอกจากจะเป็นหลักที่พึงพึงอันสำคัญที่สุดแล้ว เรายังมีความคารวะเชิดชูต่อมันอย่างยิ่งตลอดมาด้วย

ความคารวะเชิดชูที่ว่านี้แหละที่ปรากฏว่าเมื่อวันเวลาล่วงไปและล่วงไปก็กลายเป็นเครื่องส่งเสริมให้ dictionary มีความศักดิ์สิทธิ์

* นามปากกาของนักเขียน; นักวิชาการอิสระ

แข่งขังยั้งขึ้นทุกที จนกระทั่งบางครั้งบางครั้งก็มีความรู้สึกปานประหนึ่งว่าเอกสารที่เรียกว่า dictionary นั้นเป็นเอกสารลับซึ่งเทวดาสร้างแล้วก็ส่งลงมาให้แก่มวลมนุษย์ผู้ใคร่ในการศึกษา

ข้อคิดที่หลอนตัวเองอันนั้นมันเกิดขึ้นและแฝงฝังอยู่ในจิตใจก็เพราะความหลงทางอย่างหนึ่งนั่นเอง เพราะเมื่อได้เกิดความสนใจในกำเนิดและในความทรงอยู่ของมันเข้าจริงๆ แล้ว เอกสารที่เรียกว่า dictionary ก็มีใช้เอกสารที่เทวดาหรืออะไรสร้างส่งลงมาให้จากสรวงสวรรค์ที่ไหนเลย มันเกิดจากฝีมือของมนุษย์และก็เป็นผลงานเพื่อประโยชน์ของมนุษย์ด้วยกันเราดี ๆ นี่เอง

เมื่อลงได้เป็นผลงานของมนุษย์ซึ่งมุ่งหมายจะให้เป็นที่ไปเพื่อมนุษย์ ผลงานนั้นก็ย่อมจะแฝงฝังไว้ด้วยความรู้สึกทั้งประเภทรักชอบชดพิสมัยและทั้งประเภทชิงชังรังเกียจ ไม่ว่าผู้สร้างผลงานนั้นจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม

ผู้สร้าง dictionary ขึ้นมา ภาษาอังกฤษเรียกว่า Lexicographer คำนี้ Webster's New World Dictionary ให้ความหมายไว้ว่า "ผู้เขียนหรือรวบรวมสร้างทำดิกชันนารี" (a person who writes or compiles a dictionary) สำหรับตัวของผลงานที่เรียกว่า

dictionary นั้น เขาให้ความหมายไว้เป็น ๓ ประการ

๑. หนังสือซึ่งเรียงลำดับตามตัวอักษรของภาษาใดภาษาหนึ่ง พร้อมด้วยคำจำกัดความ, ลักษณะทางนิรุกติศาสตร์, การออกเสียง, และคำบอกเล่าอย่างอื่นๆ, พจนานุกรม, หนังสือซึ่งบันทึกกระเบียนของความหมายต่างๆ บรรดาที่เป็นที่ยอมรับกันแล้วทั่วไปรวมตลอดทั้งการออกเสียงบรรดาที่เป็นที่ยอมรับกันแล้วทั่วไปด้วย, และอื่นๆ ถ้อยคำที่ได้นำมาเรียงลำดับเข้าไว้ในหนังสือเช่นว่านั้นนี้ ได้รวบรวมมาอย่างครบถ้วนตราบจนถึงวาระที่ดำเนินการจัดพิมพ์

๒. หนังสือจัดลำดับถ้อยคำของภาษาใดภาษาหนึ่ง โดยเรียงตามตัวอักษร พร้อมทั้งแสดงความหมายเทียบเคียงกับภาษาอื่น อาทิเช่น *A Spanish-English Dictionary*

๓. รายการของถ้อยคำหรือของบทความต่างๆ ซึ่งจัดเรื่องราวพิเศษอย่างใดอย่างหนึ่ง อาทิเช่น *A Medical Dictionary*

เท่าที่นำเอาคำจำกัดความมาสารกไว้นี้ อ่านฟังดูตามธรรมดาก็น่าเลื่อมใส เพราะเป็น

ผลงานอันเกิดแต่ความเพียรพยายามอย่างแรงกล้า และถูกไม่เห็นว่าจะมีศีลธรรมหรือมีความรู้สึกในแง่อกติใด ๆ คำจำกัดความที่ให้ไว้ั้น สะอาดรีนุ และเป็นกลาง ๆ

แต่อย่างไรก็ดี ท่านที่ได้ใช้ดิกชันนารีมานาน ๆ ก็ย่อมจะต้องได้คิดและมีความสนเท่ห์เหมือน ๆ อย่างที่ข้าพเจ้าเองได้คิดและสนเท่ห์ นั่นคือ ดิกชันนารีไม่ว่าฉบับใดหรือของสำนักพิมพ์ไหนมันมักจะมีศีลธรรม, ไม่เป็นกลางเสมอไปในทุกเรื่อง, ไม่สะอาดหมดจดเสมือนที่เคยรับเชื่อมาช้านาน และที่เห็นได้อย่างตระหนักก็คือ การให้บรรดาธิบายต่อด้อยคำบางคำของดิกชันนารีบางฉบับได้ก่อความสะเทือนใจและความระแวงชมชื่นต่อชนชาติ ส่วนน้อยหรือต่อประชาชาติบางประชาชาติก่อนข้างจะร้ายแรงเอาการทีเดียว

ในฐานะที่เป็นนักหนังสือพิมพ์ การคิดและความสนเท่ห์ย่อมจะเป็นลักษณะการธรรมดาต่อทุกสิ่งที่ได้เห็น, ได้ยิน, และได้อ่าน นักหนังสือพิมพ์เราได้ฝึกตนเองกันมาอย่างนั้น มิใช่ผู้วิเศษวิโสอะไรหรอก และก็เนื่องจากความคิดความสนเท่ห์นี้เองที่ทำให้ข้าพเจ้าจำเป็นต้องพลิกดิกชันนารีอย่างค่อนข้างจะอดุลกฤตวุ่นวายในระหว่าง ๓-๔ เดือนมานี้ถึงที่กล่าวแต่ต้น

ถ้อยคำซึ่งเป็นปฐมเหตุอันแรกก็เห็นจะได้แก่คำว่า “ยิว” (Jew) ^๕ ทั้งนี้เพราะชนเชื้อชาติยิวซึ่งได้ก่อตั้งประเทศของตนเองขึ้นสำเร็จในตอนหลังสงครามโลกครั้งที่สองโดยเรียกชื่อว่าประเทศอิสราเอล (Israel) ได้มีความเคลื่อนไหวอย่างเป็นที่น่าสังเกตมากต่อสถานะทางการเมืองของโลก

ความเคลื่อนไหวของยิวในแง่ที่กระทบกระทั่งกับชนชาติอาหรับซึ่งมีภูมิสถานอยู่โดยรอบประเทศอิสราเอลของเขานี้ว่าที่จริงก็มีมาตลอดเวลานับตั้งแต่เกิดและพยายามก่อตั้งประเทศ ความกระทบกระทั่งก็มีรุนแรงบ้างไม่รุนแรงบ้างตามกระบวนการธรรมชาติของการเมืองระหว่างประเทศอันสืบเนื่องมาจากพื้นฐานอย่างนั้น แต่ที่ต้องนับว่าเป็นความเคลื่อนไหวอันแปลกประหลาดน่าสังเกตเป็นพิเศษก็คือ อยู่ดี ๆ ยิวได้นำฝูงบินไปบอมบ์ถล่มโรงงานสร้างเตาปฏิกรณ์ปรมาณูของอิรักจนแหลกลาญลงเสียเฉย ๆ ทั้ง ๆ ที่อิสราเอลกับอิรักมิได้วิวาทกันมาก่อนแต่อย่างใดเลย ข้ออ้างที่ปรากฏก็มีเพียงประการเดียว นั่นคือ ยิวเชื่อว่าถ้าปล่อยให้อิรักสร้างทำปรมาณูได้สำเร็จ อิรักก็จะนำปรมาณูนั้นไปทำลายอิสราเอล

ข้ออ้างและวิธีปฏิบัติอันนี้ต้องนับว่าแปลกประหลาด เพราะไม่เคยมีแบบอย่างปรากฏมาแต่ก่อนเลยในโลก

พฤติกรรมของยิวในครั้งนี้ทำให้ข้าพเจ้ารอฟันความทรงจำของตนเองเกี่ยวกับคำว่า “ยิว” ข้าพเจ้ารู้จักยิวมาแต่เมื่อไร? รู้จักโดยใคร? และรู้จักในลักษณะทำที่อย่างไร?

ความรู้ของข้าพเจ้าก็มีอยู่แต่โดยแคบและจำกัดมาก ความทรงจำเท่าที่พอจะพลิกฟื้นขึ้นมาได้คือข้าพเจ้ารู้จักคำว่ายิวครั้งแรกในชีวิตที่โดยหนังสือเรียนในสมัยมัธยมต้นเล่มหนึ่งชื่อ “เวนิสวานิช” ซึ่งรัชกาลที่ ๖ แปลมาจากบทละครของเชกสเปียร์ มหานาฏกวีของอังกฤษในสมัยปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๖ ถึงตอนต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ บทละครเรื่องนี้อ่านสนุกมาก คุณครูผู้สอนภาษาไทยก็กำหนดให้อ่านครวละตอนในชั้นเรียน เพราะเป็นหนังสือประเภทบังคับให้ต้องเรียนตลอดปี แต่ข้าพเจ้าได้อ่านรวดเดียวจบไปเลยตั้งแต่เริ่มเรียนตอนต้นปี แล้วก็ยังพยายามเสาะหาหนังสือฉบับภาษาอังกฤษที่ชื่อ *The Merchant of Venice* มาอ่านเทียบเคียงขนิดวรรคต่อวรรค บทต่อบท องค์ต่อองค์ ซึ่งจำได้แม่นยำว่าอาศัยด้วยวิธีปฏิบัติเช่นนี้ทำให้ความรู้ทางภาษาอังกฤษดีขึ้นอย่างวิเศษ หนังสือ *The Merchant of Venice* เล่มที่ข้าพเจ้าซื้อหาได้นั้นได้แก้ไขภาษาเป็นภาษาอังกฤษสมัย

ใหม่แล้ว, มิใช่ใช้ภาษาเดิมที่เชกสเปียร์ได้ใช้แต่กระนั้นก็ยังรู้สึกว่ายากอย่างยิ่ง รัชกาลที่ ๖ ผู้แปลออกมาเป็นกลอนมีสัมผัสแบบไทยเพื่อให้ต้องตรงกับวิญญานเดิมของเรื่อง ยังต้องใช้วิธีจำนำหลายตอนทั้ง ๆ ที่ทรงเป็นปราชญ์ ศัพท์ ขนบธรรมเนียม, และพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ ฯลฯ ล้วนแต่ต้องหาอธิบายประกอบทั้งนั้น

ในบทละครเรื่อง “เวนิสวานิช” มีตัวละครที่เป็นยิวยู่หลายคน แต่ตัวที่เด่นที่สุดและพิมพ์ประทับใจผู้คนทั้งหลายมาตลอดระยะเวลาหลายร้อยปีก็น่าจะได้แก่ไชลล็อกคนเดียว มหานาฏกวีเชกสเปียร์จะเกลียดหรือเอ็นดูยิวก่อนไหนเพียงใดหรือไม่นั้นเป็นปัญหาซึ่งต้องพิจารณากันยืดยาวมาก และจะต้องเขียนกันเป็นกรณีต่างหากโดยเฉพาะ แต่บทบาทที่เชกสเปียร์กำหนดไว้สำหรับไชลล็อกในเรื่อง “เวนิสวานิช” นั้นก็ได้กลายเป็นคำพังเพยอันลบไม่ออกเสียแล้วจากความคึกคักใจของชาวโลกโดยทั่วไปในฐานะแห่งคนหน้าเลือด, เห็นแก่ตนเองอย่างรุนแรงร้ายกาจ, ไร้คุณธรรม, สกปรก และอะไรต่ออะไรประเภทเลวทรามอีกมากมายหลายร้อยอย่าง

ข้าพเจ้าได้พลิกคึกคักขึ้นนารีเกี่ยวกับคำว่า “ยิว” อยู่นานแล้ว

เล่มแรกที่เจียวคือ “พจนานุกรม อังกฤษ-ไทย ฉบับใหม่” ของคุณเรียร์ชัย เอี่ยมวรเมธ อันเป็นชนิดใหญ่สองเล่มชุด และก็นับว่าเป็นพจนานุกรม อังกฤษ-ไทย ที่ดีที่สุดชุดหนึ่งของเมืองไทยเวลานี้ ได้ให้คำแปลและความหมายของคำว่า Jew ไว้บางประการดังนี้

๑. ชาวยิว
๒. ศาสนิกชนของศาสนายิว
๓. (เหยียด) พวกทาสเผ่าทรพย์
๔. พวกกินดอก
๕. พ่อค้าหน้าเลือด
๖. ตักราคาซื้อ
๗. กตราคาสื่อ

จากพจนานุกรม อังกฤษ-ไทย อีกชุดหนึ่งของ สอ เสถบุตร ซึ่งเคยได้รับความนิยมว่าเป็น พจนานุกรม อังกฤษ-ไทย อันฉบับหนึ่งมาแต่ก่อน ได้ให้คำแปลและความหมายของคำว่า Jew ไว้ดังนี้

“คนยิว คือศาสนา Judaism เดิมอาศัยอยู่ใน Judah ถิ่นเอเชียไมเนอร์ ภายหลังกระจัดไปทั่วยุโรปและอเมริกา มีความสามารถพิเศษในทางการค้าขาย ผิวขาวเหมือนชาวยุโรป แต่จมูกโค้ง, คนที่มีนิสัยเอาเปรียบ ไม่มีความเมตตา”

ดิกชันนารีชนิดอังกฤษเป็นอังกฤษคือ The Concise Oxford Dictionary ได้ให้ อรรถาธิบายว่าด้วยคำ Jew ไว้ดังนี้

“ราชบุตรเผ่าเฮบรูหรือเชื้อชาติยิว, หรือบุคคลผู้ซึ่งนับถือศาสนายูดายอิสม์, และเมื่อใช้ในเชิงคุณศัพท์เปรียบเทียบกับก็หมายถึงบุคคลผู้ให้เงินประเภทหน้าเลือด ชุด รีดดอกเบี้ยแพงลิบ, พ่อค้าซึ่งมุ่งมั่นที่จะ ตักตวงกำไรเป็นที่ตั้ง”

ในบรรดาหนังสือที่ชื่อว่า Dictionary ทั่วกันในโลก ฉบับพิมพ์ของออกซฟอร์ด นับว่าได้รับความนิยมยกย่องยิ่งกว่าฉบับอื่นๆ และฉบับพิมพ์ของออกซฟอร์ดนั้นก็ยังมีอยู่มากมายหลากหลายฉบับ มีชื่อเรียกต่างๆ กันออกไป มีคณะกรรมการผู้รวบรวมจัดทำเป็นแต่ละฉบับ เล็กบ้างใหญ่บ้าง สุดแต่จะตั้งความประสงค์ไว้ว่าฉบับนั้นๆ มุ่งหมายจะให้คนกลุ่มไหนระดับไหนใช้ แต่ทุกๆ ฉบับพิมพ์ก็ต้องมีคำว่า Oxford กำกับแทรกอยู่ด้วยเสมอ ฉบับพิมพ์ที่สำคัญที่สุดและถือกันว่ามีถ้อยคำครบถ้วนที่สุด, ให้ อรรถาธิบายดีและละเอียดหมดจดที่สุดจนกระทั่งยังไม่มี ดิกชันนารีของสำนักพิมพ์ไหนในโลกจะเทียบเสมอเหมือนได้ ก็เป็นของ Oxford เช่น

เดียวกัน เรียกชื่อว่า *Oxford English Dictionary*

เท่าที่สารกมานี้ เฉพาะเพียงคำว่า *Jew* คำเดียวท่านก็ย่อมจะเห็นได้ทันทีอยู่แล้วว่าความหมายที่เขากำหนดให้ไว้นั้นมิใช่ว่าจะมีแต่ “คำแปล” ของศัพท์อย่างเดียว แต่หากได้มี “ความหมายโดยนัย” ของคำนั้นกำกับอยู่ด้วย ความหมายโดยนัยที่กำกับอยู่ด้วยนี้ก็มีไว้ว่าเพื่งจะมีการกำกับกันในชั้นหลัง เป็นการกำกับมาตั้งแต่ยุคเริ่มทำเริ่มรวบรวมจัดพิมพ์โน่นแล้ว

ความหมายโดยนัยนี้ก็คือการโฆษณาชวนเชื่ออย่างหนึ่งเราตี ๆ นี้เอง เป็นการโฆษณาชวนเชื่อด้วยวิธีฝากแฝงเข้าไว้ในเอกสารระดับ Dictionary ซึ่งคนทั้งปวงมักจะยินดีก้มหัวรับเชื่อทั้ง ๆ ที่ยังมีได้ใช้ด้วยความพินิจพิจารณา เป็นความรับเชื่อซึ่งส่งทอดมาแต่อดีตในทำนองที่ว่ามันศักดิ์สิทธิ์แข็งแกร่งประหนึ่งสร้างสรรค์โดยเทวดาในสวรรค์ที่ไหนก็ไม่รู้เพื่อยื่นลงมาให้มนุษย์ใช้

เราใช้ทัศนคติร่วมกันโดยลืมนึกไปว่าจุดประสงค์แท้ ๆ ของเราก็คือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้แตกฉาน และในการเรียนภาษาอังกฤษนั้นหรือเราก็มีข้อกำหนดของการใช้ถ้อยคำอยู่เป็น ๒ ประการ นั่นคือ ความหมาย

โดยอรรถของถ้อยคำนั้น ๆ ประการหนึ่ง กับความหมายโดยนัยของถ้อยคำนั้น ๆ อีกประการหนึ่ง ความหมายโดยอรรถกับความหมายโดยนัยย่อมไม่เหมือนกัน หรือบางทีก็แตกต่างกันราวกับคนละขั้วโลก อย่างเช่นคำว่า *Jew* ที่เราพิจารณากันอยู่นี้

ความหมายโดยอรรถคือ denotation ส่วนความหมายโดยนัยคือ connotation

จากวิธีให้คำจำกัดความของทัศนคติเราจะเห็นได้ชัดเจนว่าเฉพาะคำจำกัดความสองข้อแรกเท่านั้นที่เป็นการให้คำจำกัดความโดยอรรถ ส่วนนอกจากนั้นอีกหลายข้อล้วนแต่เป็นการให้คำจำกัดความโดยนัยทั้งสิ้น

ความหมายโดยนัยนี้ไม่ว่าจะเป็นการให้อย่างชนิดที่เรียกว่าเกาะแน่นอยู่กับความสัตย์จริงหรือไม่ก็ตาม แต่อิทธิพลของมันก็นักแน่นมากและเดินทางไกลมาก สามารถตกทอดสืบเนื่องลงสู่สมองของคนยุคหลัง ๆ ซึ่งต่างยุคสมัยกันนับด้วยกาลเวลาเป็นร้อย ๆ พัน ๆ ปี

เป็นการไม่ผิดเลยที่จะกล่าวลงไว้ว่าพวกเราทุกคนในบัดนี้ต่างก็มีภาพในความสำนึกในลักษณะการที่ว่าคนยิวนั้นเลวอย่างไร น่าชิงชังรังเกียจอย่างไร คนชาติอื่นเผ่าอื่นถ้าหากจะถูกบรรยายในกรณีเกี่ยวกับทรัพย์สิน,

หรือความขี้เหนียว, หรือความที่มุ่งแต่จะเอาเปรียบ มักจะโดนคัดค้านตราชื่อว่า “โง่งม ยิวฉิบหายเลย”

รัชกาลที่ ๖ แห่งราชวงศ์จักรีผู้ทรงเป็นปราชญ์ก็อาจจะรับสำนึกเอาความหมายโดยนัยนี้ติดเข้ามาในพระทัยของพระองค์ ท่านอยู่เหมือนกันในฐานะที่ทรงศึกษามาจากประเทศอังกฤษ ทรงสันทัดในวรรณคดีชั้นสูงอย่างบทประพันธ์ของมหานาฏกะกวีเชกสเปียร์ ทั้งนี้ เมื่อทรงจงใจจะบริภาษชนชาติจีนแท้ๆ และล้วนๆ ในบทความชิ้นหนึ่งซึ่งทรงเรียบเรียงขึ้นเพื่อมุ่งหมายจะพิทักษ์ประโยชน์ของชาติไทยก็ทรงให้ข้อบทความชิ้นนั้นว่า “ยิวแห่งบูรพาทิศ” มูลเหตุพื้นฐานของบทความชิ้นนี้ที่กล่าวถึงอยู่ที่ว่าจีนได้เกิดปฏิวัติใหญ่โดยพรรคก๊กมินตั๋งภายใต้การนำของ ดร. ซุนยัตเซ็น ซึ่งผลกระทบของการปฏิวัตินี้กล่าวได้แต่กระจายออกไปมากในทุกสารทิศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแคว้นแคว้นแดนดินซึ่งมีชนเชื้อชาติจีนอพยพไปตั้งหลักฐานอยู่เป็นจำนวนมากๆ อย่างในประเทศไทยและในอีกหลายๆ ประเทศของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

บทความของรัชกาลที่ ๖ ชิ้นนี้เป็นบทความที่ประเสริฐทั้งในแง่ของเจตนาและทั้งในแง่ของการแสดงออก แต่ถึงกระนั้นถ้า

หากจะวิเคราะห์ในทรรศนะของความสัตย์จริงหรือในทรรศนะของภววิสัย, เจกกับยิวก็จะต้องต่างกันไกลทีเดียว สถานะทางความสัมพันธ์ในวิถีของการเมืองระหว่างประเทศและการผสมสายเลือดไม่ว่าจะเป็นคนในชนชั้นไหนจึงเป็นเงื่อนไขซึ่งผลักรุนให้วลี “ยิวแห่งบูรพาทิศ” เลื่อนลงหมกค้ำหมกความหมายไป ไม่เหมือนอย่างหนังสือ *Mein Kampf* ของอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ แห่งเยอรมนีในสมัยอาณาจักรไรช์ที่ ๓ ในกาลต่อมาชิ้นหลัง

เมื่อกล่าวถึงอิทธิพลของ Dictionary และกล่าวถึงอิทธิพลของวิลเลียม เชกสเปียร์ ข้าพเจ้าก็นึกแวบขึ้นมาได้ถึงบทละครของเชกสเปียร์เรื่องหนึ่งซึ่งมีชื่อเสียงโด่งดังมากและเป็นที่ยอมรับยกย่องมากเหมือนกัน ชื่อ “แม็คเบ็ธ” (*Macbeth*) ดูเหมือนว่าจะเคยมีผู้พยายามแปลเป็นไทยแล้ว แต่จะเป็นใครก็จำไม่ได้ และจะเนื่องจากเหตุใดก็ไม่ทราบ หนังสือแปลเรื่องนี้หาอ่านไม่ได้ในระยะต่อมา หากคนพบได้ถึงก็ไม่ค่อยจะมีในตอนขึ้นต้นของบทละครเรื่อง *Macbeth* นั้นมีอยู่ว่า จานายสิบทหารคนหนึ่งซึ่งบาดเจ็บสาหัส เลือดไหลโत्रมกาย ได้พรรณนาถึงแม็คเบ็ธผู้กล้าหาญที่ได้สังหารกบฏผู้โหดเหี้ยมไว้เมตตาคนหนึ่งชื่อแม็คดอนวอลด์ด้วยการใช้อาวุธผ่าร่าง

จึง
จะ
เริ
ว
จึง
พ
ไม่
อง
เ-
ry
ย
อง
ทั้ง
ข้อ
ยมี
รก็
บ
ต่อ
กัน
จำ
อด
เล่า
คน
ร่าง

กบฏแม็คดอนวอลด์ตั้งแต่สะท้อนขึ้นไปจนถึง
ทาง และเมื่อกบฏตายแล้วยังตัดหัวกบฏเอา
มาเสียบประจานไว้บนป้อมค่าย

ความคิดคำนึงข้อนี้ว่าที่จริงก็คำนึง
เพื่อ ๆ ไปอย่างนั้นเอง มันเป็นภาพในความ
ล้าลึกเพื่อเปรียบเทียบเกี่ยวกับวงการศึกษาคือ
ต้องอาศัยและต้องพัวพันอยู่กับการใช้ Dic-
tionary เป็นหลัก แม้ว่ามันจะเป็นความ
คำนึงที่รุนแรงไปสักหน่อยและห่างไกลกัน
สักหน่อยกับบทบาทดังกล่าวของแม็คเบธ

นั่นก็คือ หัวที่เราต้องการตัดไปเสียบ
ประจานไว้บนป้อมค่ายนั้นน่าจะเป็นหัวของ
dictionary หรือของพวกผู้พิมพ์โฆษณา โดย
เฉพาะอย่างยิ่งหัวของ dictionary ฉบับใด
ฉบับหนึ่งก็ได้ซึ่งบันทึกความหมายให้ไว้ใน
ลักษณะที่บุคคลหรือกลุ่มชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
อยู่กับถ้อยคำนั้นๆ ยากที่จะพึงยอมรับได้ หรือ
ถ้าหากจะกล่าวอย่างเบาที่สุดก็คือ ความหมาย
ของถ้อยคำนั้นๆ จะไม่ได้รับการต้อนรับเลย
จากบุคคลหรือกลุ่มชนดังกล่าว

คำว่า “เรา” ที่ใช้นี้ข้าพเจ้าหมายถึง
ความรู้สึกของปวงผู้เกี่ยวข้องอยู่กับถ้อยคำบาง
คำที่ Dictionary ได้ให้ความหมายลงได้

ความโกรธและความเคียดแค้นเช่นว่า
นั้นมันได้มีในประวัติการณ์ของมันรุนแรงใน

ระดับนั้นจริงๆ ศาสตราจารย์ทรีวอร์-โร-
เบอร์ (Trevor-Roper) ได้เคยระบุไว้ในข้อ
เขียนชิ้นหนึ่งของเขาว่าด้วยพฤติกรรมซึ่งมี
ดึกขัณนารีเป็นต้นเหตุว่า “เป็นความขึงเคียด
อันระบดไปตลอดคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ เกี่ยว
กับศรัทธาปสาทะในทางอูคมการณ์” ศาสตรา-
จารย์ทรีวอร์-โรเบอร์เป็นนักประวัติศาสตร์
ผู้มีชื่อเสียงอย่างยิ่งของยุคปัจจุบัน ความสนใจ
ของเขาเป็นความสนใจอันแนบเนื่องอยู่กับ
ความเคลื่อนไหวทางการเมืองเป็นสำคัญ

ถ้อยคำที่เป็นพื้นฐานแห่งความรู้สึก
อันอลหม่านก็มีอาทิเช่น

๑. Jew
๒. Palestinian
๓. Arab
๔. Pakistan
๕. Turk
๖. Asiatic
๗. Muhammadan
๘. Negro

แล้วยังมีคำอื่น ๆ อีกมากมาย

เมื่อสมมติเอาว่าการต่อสู้กันระหว่างผู้
ได้รับผลกระทบในแง่เสียหายจากดึกขัณนารี
กับฝ่ายสร้างทำดึกขัณนารีเปรียบประหนึ่งการ
ต่อสู้ระหว่างแม็คเบธกับแม็คดอนวอลด์ผู้เป็น

กบฏ การสงครามจึงกล่าว^{ขึ้น}ได้ดำเนินมาและ
ก็ก่อกองมาเป็นเวลาประมาณครึ่งศตวรรษแล้ว
สงครามนี้จะถึงต้นจริง ๆ เมื่อใดยังเป็นเรื่อง
สุกวิสัยที่จะสาธกให้แม่นยำได้ แต่เท่าที่คณะ
ผู้สร้างทำดิกชันนารีของออกซ์ฟอร์ดเองได้
กล่าวถึงไว้ครั้งหนึ่งก็ยืนยันว่าเมื่อวันที่ ๒๔
เดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๒๔ บทนำขึ้นหนึ่งของ
หนังสือพิมพ์ *Jewish Chronicle* อันเป็น
องค์การตัวแทนของชนเชื้อชาติยิวได้โจมตี
อย่างรุนแรง และหนักแน่นมากที่ดิกชันนารี
ของออกซ์ฟอร์ดได้ให้บรรณาธิบายเป็นความ
หมายในทางเลวทรามต่อคำว่า *Jew* นั่นคือ
ถ้าเป็นคำนามให้หมายถึง “ผู้ให้เงินผู้ไร้หิริ-
โอตัมปะ, ผู้เอาเปรียบอย่างหน้าด้าน” และ
ถ้าเป็นคำกริยาให้หมายถึง “โกง, หลอกหลวง”

หนังสือพิมพ์ *Jewish Chronicle*
ได้ให้คำเตือนสติว่า ถึงแม้ *Pocket Oxford*
Dictionary อันเป็นดิกชันนารีฉบับเล็กของ
ออกซ์ฟอร์ดซึ่งมุ่งหมายจะจำหน่ายให้แก่
นักเรียนสามัญใช้ สำนักพิมพ์ออกซ์ฟอร์ดซึ่ง
เป็นประหนึ่งคลังแห่งวิชาความรู้ของโลก
ก็น่าจะให้บรรณาธิบายเป็นทำนองที่ว่ากำ
หนดความหมายทำนองนั้นเป็นการกำหนดที่
รับเชื่อกันมาแต่ปางบรรพ์ ซึ่งเป็นการกำหนด
และการใช้ที่เสื่อมทรามและเสียหาย ทั้งนี้โดย

ใช้ถ้อยคำไปในทำนองที่ว่าคนเชื้อชาติยิวมัก
จะถูกกล่าวหาอย่างเสีย ๆ หาย ๆ แบบนั้น ถ้า
ทำได้เพียงเท่าที่เขาเตือนและแนะนำนี้ก็ยังดี

จากบันทึกของสำนักพิมพ์ออกซ์ฟอร์ด
ยังได้เล่าไว้ด้วยว่า มร.อาร์.ดับลิว. แชปแมน
(R. W. Chapman) ขณะนั้นดำรงตำแหน่ง
ผู้อำนวยการของโรงพิมพ์มหาวิทยาลัยออกซ์-
ฟอร์ด (Oxford University Press) ซึ่งกำ
เนินการจัดพิมพ์ดิกชันนารีทุกชนิดทุกขนาด
ของออกซ์ฟอร์ด ได้เขียนโต้ตอบไปยัง
หนังสือพิมพ์ *Jewish Chronicle* ว่า “...มัน
ไม่ใช่ภาระหน้าที่ของผู้สร้างทำพจนานุกรมที่จะ
วินิจฉัยว่าอย่างใดคือความยุติธรรมหรืออย่างใด
คือเนื้อหาสาระของถ้อยคำซึ่งกำลังใช้เป็นกระ
แสสะพัดอยู่”

มร. เอช. ดับลิว. ฟาวเลอร์ (H. W.
Fowler) นักสร้างทำดิกชันนารีผู้มีชื่อเสียง
โด่งดังคนหนึ่งของโลก และขณะนั้นก็ทำหน้าที่
บรรณาธิการของ *Pocket Oxford Dic-
tionary* ก็ได้เขียนเป็นจดหมายฉบับหนึ่งไป
ถึง มร. แชปแมน ว่า

“...ผู้สร้างทำพจนานุกรมจำเป็นต้อง
บันทึกถึงสิ่งที่ประชาชนพูด, มิใช่สิ่งซึ่ง
เขาคิดว่าเขาควรจะพูดอย่างสุภาพเช่นไร
คุณจะขีดเส้นวงกำหนดได้อย่างไรแล้วว่า

สิ่ง^{๕๔}คือการถูกคุกคามต่อประชาชาติ
 หนึ่งหรือสิ่ง^{๕๕}คือการถูกคุกคามต่ออีก
 ประชาชาติหนึ่งโน้น อาทิเช่นวลีว่า “กล่า
 หาญแบบชาวคัทซ์” (ซึ่งความหมายโดย
 นัยะหมายถึงว่าปรกติแล้วชาวคัทซ์จะไม่
 กล้าสู้ใคร เว้นไว้แต่เมื่อต้องสู้เพื่อให้
 เมาก็ได้เสียก่อน), “การไปอย่างชาวฝรั่งเศส” (ซึ่งโดยนัยะหมายถึงว่าคนฝรั่งเศส
 มักจะขาดมารยาท ชอบแอบย่องกลับเมื่อ
 ต้องการจะกลับโดยไม่รู้ว่าเจ้าของบ้าน),
 “ศรัทธาปสาทะของชาวคาร์เธจ” ซึ่งโดย
 นัยะหมายถึงความไร้สัจจะและเชื่อถือไม่
 ได้ของชาวคาร์เธจ) “พวกฮั่น” (ซึ่งโดย
 นัยะหมายถึงนิสัยก้าวร้าวรุกรานและถือ
 ตนว่าพิเศษเก่งกาจกว่าใคร ๆ ของชนชาติ
 ฮั่น), “ประชาชาติแห่งพ่อค้าย่อย ๆ”
 (ซึ่งโดยนัยะหมายถึงคนเห็นแก่ได้เห็นแก่
 กำไรแม้เพียงเล็กน้อย ๆ และทรมานทาง
 คุณธรรม) และอื่น ๆ อีกนับเป็นร้อย ๆ
 คำ ? ปัญหาที่แท้จริงของพจนานุกรมมัน
 มิได้อยู่ที่ว่าวลีหรือคำใดเป็นวลีหรือเป็น
 คำหยาบหรือไม่, หากมันอยู่ที่ว่าวลี
 หรือคำนั้น ๆ เป็นวลีหรือคำที่กำลังใช้อยู่
 ในกระแสหรือเปล่าต่างหากเล่า....”

อย่างไรก็ดี คำเตือนทั้งจากปัญญาชน
 ผู้ประสงค์ดีและจากฝ่ายที่ได้รับความกระทบ

กระเทือนได้รับความเสียหายจากถ้อยคำบัญญัติ
 เหล่านั้นซึ่งหลังไหลพรังพรูไปสู่คณะผู้สร้าง
 ทำพจนานุกรมกันนับว่าได้ผลอยู่เหมือนกัน ทำ
 ให้คณะผู้สร้างทำพจนานุกรมได้คึก และไม่
 คื้อร้นจนกลายเป็นผลิตผลซึ่งเป็น หวอดเบา-
 แสแห่งความร้าวฉาน

ปรากฏว่า *Pocket Oxford* และ
 พจนานุกรมฉบับต่าง ๆ ของออกซฟอร์ด รวม
 ตลอดจนพจนานุกรมของสำนักพิมพ์อื่น ๆ ทั้ง
 ในอังกฤษและในสหรัฐอเมริกา ปรับเปลี่ยน
 ทรรศนะใหม่ด้วยการพยายามโอนอ่อนผ่อนลง
 ตามวิธีขอร้องและวิธีแนะนำของหนังสือพิมพ์
Jewish Chronicle เท่าที่ได้โรมรันมาแต่แรก
 ทุกประการ

กล่าวคือ เมื่อจะแสดงความหมายโดย
 นัยะของคำว่า *Jew* หรือคำและวลีใดก็ตาม
 ก็ได้ระบุงไว้ให้ผู้ใช้พจนานุกรมทราบโดย
 ตระหนักชัดว่าความหมายโดยนัยะนี้เนื่องมา
 จาก “วิธีใช้ของประชาชนส่วนหนึ่งในอดีต”
 ไปในแง่ที่ก่อให้เกิดความเสียหาย หรือเกิด
 ความเสื่อมเสีย หรือเป็นไปในแง่ไม่ประสงค์
 ดี หรืออะไรในทำนองนั้น เท่าที่พอจะ
 สามารถระบุได้ ความโอนอ่อนผ่อนเพลานั้น
 นี้เป็นมรรควิธีที่ช่วยทำให้เกิดสันติได้พอ
 สมควร แม้จะเป็นสันติที่ไม่ค่อยสบายหรือ

เป็นปรกติเท่าไรนักไม่ว่าแก่ฝ่ายใด

ต่อจากวาระนั้นมาอีกไม่นานการกระทบกระทั่งก็ประทุขึ้นมาอีกเกี่ยวกับการให้ความหมายไปในแง่ “เลว ๆ” ของ *Pocket Oxford* อาทิเช่น

๑. คำว่า *Turk* หมายถึง “สมาชิกของชนชาติแห่งออตโตมาน, เป็นเด็กซึ่งไม่อยู่ในวิสัยที่จะควบคุมได้”

๒. คำว่า *Tartar* หมายถึง “ชาวพื้นเมืองแห่งแคว้นตาร์ตาร์ (ฯลฯ), เป็นคนที่ควบคุมยาก หรือถ้าเป็นคนรู้จักก็เป็นประเภทเชื่องช้าเออะอะ”

๓. คำว่า *Jesuit* หมายถึง “สมาชิกของสมาคมแห่งเยซูส (ฯลฯ), เป็นคนจำพวกขี้โกง”

การให้คำจำกัดความเหล่านี้ออกมาในพจนานุกรม *Pocket Oxford* ได้ทำให้เกิดพายุพัดตลบขึ้นมาจากหลายทิศหลายทาง

มร. ฟาวเลอร์ ได้บันทึกไว้ว่าเขา รู้สึกเหมือนหนึ่งว่าได้ถูกปลุกปั่นเร่งเร้าให้เข้าดำเนินการควบคุมด้วยพลและการเหนือภาษา และพร้อมกันในคราวเดียวกันก็ต้องทำหน้าที่สังหารถ้อยคำ และวลีทั้งมวลบรรดาซึ่งเราไม่ชอบใจ อันเป็นพฤติกรรมที่เขาชิงชังอย่างยิ่ง เขาถือว่าพจนานุกรม *Pocket Ox-*

ford Dictionary มิได้พยายามที่จะทำหรือส่งเสริมให้ความรู้สึกนึกคิดในแง่กล่าวโทษต่อ *Pocket Oxford* ทรงอยู่แต่อย่างใดทั้งสิ้น มันจำเป็นต้องเกิดขึ้นเช่นนั้นเอง อันนั้นว่าเป็นความโชคร้ายอยู่สักหน่อยที่ปรากฏว่าความลำเอียงนั้น ๆ มันไม่มีสิ่งทางที่จะสิ้นสุดยุติเอาเสียเลย

ในจดหมายที่เขาเขียนไปถึงเพื่อนคนหนึ่งชื่อเคนเนธ ซีแซม (Kennet Sisam) เมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๒๔ เขาได้เน้นย้ำว่า “....ผมใคร่จะขอกล่าวซ้ำว่าผมมิได้มีความรู้สึกรังเกียจเคียดฉุนที่แต่ประการใดทั้งสิ้น..... และมิได้มีความขัดแย้งแต่อย่างใดทั้งสิ้น ไม่ว่าในแง่ศาสนา, ในแง่การเมือง, หรือในแง่สังคม รวมทั้งมิได้มีอะไรแอบแฝงซ่อนเร้นอยู่เลยด้วย ต่อชนชาวเตอร์ค, ชนชาวตาร์ตาร์, หรือพวกเยซูอิต”

เรื่องราวได้ระงับลงไปอีกครั้งหนึ่งแต่ก็มีใช้ว่าเรื่องราวเหล่านี้จะได้ “ถูกลืม” ไปแต่อย่างใดไม่ หนังสือพิมพ์ *Jewish Chronicle* ซึ่งเป็นผู้เริ่มก่อพายุในครั้งกระนั้นได้แสดงความพอใจที่ได้รับการรับรองว่าถ้าหากจำเป็นจะต้องใส่คำซึ่งมีนัยเลวทรามลงไปในพจนานุกรม แล้วก็มีถ้อยคำระบุงไว้ให้ประจักษ์ในทำนองที่ว่าคำนั้น ๆ มันเคยมีความหมายโดยนัยมาเช่นนั้น ๆ

ทั้งหนังสือพิมพ์และทั้งบรรดาผู้เสียหายมิได้เรียกร้อง และก็มีได้มีทำที่ในลักษณะ “ยื่นคำขาด” แต่อย่างไรก็ตาม ในอันที่จะให้กำจัดด้วยคำหรือการจัดการให้ความหมายอันไม่เป็นที่พึงใจเหล่านั้นออกไปเสียจากพจนานุกรม

ต่อมาในตอนหลังสงครามโลกครั้งที่สอง พายุเกี่ยวกับพจนานุกรมซึ่งระบับลงไปชั่วระยะหนึ่งก็ได้กลับพัดตลบขึ้นมามาก แรกทีเดียวก็ในราวปี ค.ศ. ๑๙๕๐ เศษๆ ครั้นต่อมาก็ดังปี ค.ศ. ๑๙๗๖ คราวนี้ก็โดนแก่พจนานุกรมออกซฟอร์ดอีกเหมือนกัน แต่เป็นฉบับพิมพ์ที่ชื่อ *Concise Oxford Dictionary* ครั้งแรกเกิดแก่คำว่า *Pakistan* ส่วนอีกครั้งหนึ่งได้แก่คำว่า *Palestinian*

สำหรับเหตุการณ์แรก เมื่อบรรณาธิการของ *Concise Oxford Dictionary* ใส่คำว่า *Pakistan* ลงในพจนานุกรมซึ่งพิมพ์ออกจำหน่ายเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๑ นั้นเขาได้ให้อรรถาธิบายความหมายอย่างที่ต้องเรียกว่าไม่ค่อยจะฉลาด การที่กล้าใช้วลีที่ว่า “ไม่ค่อยจะฉลาด” นั้นก็เพราะมันเป็นอรรถาธิบายซึ่งอ่านฟังดูไม่เหมาะสมเสียเลยสำหรับระดับพจนานุกรมออกซฟอร์ดของประเทศอังกฤษ... ประเทศซึ่งได้ครอบครองดินแดนแคว้นแคว้น

ที่กลายมาเป็นประเทศปากีสถานในกาลต่อมาเป็นเวลาช้านาน ระดับแห่งภูมิปัญญาของอังกฤษมันควรจะตึงดีกว่าที่ได้กระทำลงไปนั้นมาก

อรรถาธิบายที่เขาให้ไว้มีดังนี้ “... รัฐซึ่งแยกตัวออกไปของพวกมอสเล็มในประเทศอินเดีย, แคว้นแคว้นปกครองตนเองของพวกมอสเล็ม, (นับตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๔๗) รัฐมอสเล็มซึ่งอยู่ในเครือจักรภพในประเทศอินเดีย...”

ซึ่งก็น่าประหลาดใจอยู่เหมือนกันที่ปรากฏว่าอรรถาธิบายอันไม่สมศักดิ์ศรีต่อความสำนึกในอิสราฟของชาวปากีสถานแต่อย่างใดเลยนี้ไม่มีใครตั้งสังเกตมาจนถึงปี ค.ศ. ๑๙๕๙ ซึ่งก็แน่นอนละ, พอมีผู้ท้วงติงขึ้น ปัญญาชนชาวปากีสถานก็โมโหและไว้วางใจและเรียกร้องให้ออกประกาศบังคับห้ามจำหน่าย *Concise Oxford Dictionary* ในประเทศปากีสถาน สำหรับจำนวนหนังสือที่จำหน่ายอยู่เดิมนั้นให้รีบทำลายเสีย

โรงพิมพ์ Oxford University Press เองก็ได้ได้ออกประกาศแถลงยอมรับว่าการให้บทนิยามเท่าที่กระทำไปและรัฐบาลปากีสถานถึงกับต้องเคลื่อนไหวอย่างรุนแรงนั้น “เป็นวิธีปฏิบัติอันปราศจากความแนบเนียน” แต่แม้กระนั้นก็ยังกล่าวในทำที่ที่ไว้เชิงอังกฤษผู้ได้

เชื่อว่าสันติจัดเจนในทางการเมืองและการ
การพูดว่า “ความขุ่นเคืองที่เกิดขึ้นมานั้นที่จริง
แล้วก็เห็นเสมอเพียงความขุ่นเคืองของท้องถิ่น
หนึ่งเป็นพิเศษเฉพาะ” พร้อมกับให้บรรดา-
ธิบายยืดยาวว่า ตามความสนใจเดิมนั้นก็เพื่อ
จะแสดงในปริมณฑลอันกว้างว่าภูมิลักษณะ
ของประเทศปาเกีสถานนั้นแท้ที่จริงก็คือดิน
แดนรูปสามเหลี่ยมอันเป็นรู้จักอย่างคุ้นสนิท
กันมาว่าบริเวณเขตนั่น ๆ มักจะเรียกกันว่า
“อินเดีย” ในหนังสือแผนที่หรือในหนังสือภูมิ-
ศาสตร์ต่าง ๆ มิได้มีมูลเหตุใจอะไรในทาง
การเมืองเลยแม้แต่น้อย

ตำรวจของเมืองการจีได้ยกขบวนเข้า
ค้นร้านจำหน่ายหนังสือของเมืองนั้นและเก็บ
เอา *Concise Oxford Dictionary* ฉบับ
พิมพ์ครั้งที่ ๔ ไปได้เป็นจำนวน ๒๑๕ เล่ม
นอกจากค้นร้านจำหน่ายหนังสือแล้วตำรวจยัง
ได้เข้าค้นสำนักงานสาขาของโรงพิมพ์ Oxford
University Press ณ กรุงการจีอีกด้วย ซึ่ง
ปรากฏว่าที่สำนักงานสาขานั้นเก็บไปได้เพียง
เล่มเดียว เพราะที่สำนักงานก็มีอยู่เพียงเล่ม
เดียวจริง ๆ เป็นหนังสือประจำโต๊ะของนัก
งานพิมพ์ที่คิดเพื่อเอาไว้พลิกใช้เมื่อต้องการรู้ตัว
สกคหรือต้องการรู้คำแปลและความหมายของ
ศัพท์บางคำ

สำหรับหนังสือบรรดาที่สำนักราชการ
ต่าง ๆ ของปาเกีสถานซื้อไปใช้อยู่นั้นทางการ
ตำรวจได้ออกคำสั่งรับโดยให้แต่ละสำนักแต่ละ
ส่วนราชการจัดส่งไปให้แก่ทางการของตำ-
รวจทั้งหมดโดยไม่มีละเว้นไม่ว่าสำนักงานใด
จะสูงหรือจะมีอำนาจอิทธิพลขนาดไหน ซึ่ง
ฟังดูตามเรื่องราวก็ประหนึ่งว่าการมีหนังสือ
เล่มนี้ไว้ในครอบครองจะกลายเป็นอาชญา
กรรมชั้นนอกฤษฎ์เอาทีเดียว จากคำสั่งเฉียบ
ขาดในระดับ “ปัญหาชาติ” ฉบับนี้ปรากฏว่า
Concise Oxford Dictionary หลายร้อย
เล่มได้ถูกจัดส่งไปให้ตำรวจจากสำนักราชการ
ต่าง ๆ, จากโรงเรียนทั่วไป, และจากมหา-
วิทยาลัยและวิทยาลัยทั้งหมด

ภายหลังจากวาระที่ได้มีการติดต่อ
เจรจากันหลายตลบระหว่างเจ้าหน้าที่ในระดับ
สูงของรัฐบาลปาเกีสถานกับผู้แทนผู้มีอำนาจ
เต็มของฝ่ายโรงพิมพ์ออกซฟอร์ด รัฐบาลปาเกี-
สถานก็ได้ประกาศความตกลงใจที่จะยกเลิกการ
ห้ามจำหน่าย *Concise Oxford Dictionary*
เมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๕๙ ทั้งนี้ก็โดย
ได้รับการรับรองอย่างหนักแน่นแข็งขันจาก
ฝ่ายโรงพิมพ์ออกซฟอร์ดว่าจะจัดพิมพ์เพิ่มเติม
ข้อความอีกส่วนหนึ่งผืนกลงไปใน *Concise
Oxford Dictionary* ทุกเล่มบรรดาที่จำ-
หน่ายในประเทศปาเกีสถานเพื่อแก้ความเข้าใจ

ที่เกิดเป็นปัญหากรณีนั้น พร้อมกับคำ
รับรองว่าในการพิมพ์ครั้งต่อ ๆ ไปก็จะได้ให้
บรรณาธิบายบทนิยามเสียใหม่ให้ถูกต้องเหมาะสมด้วย

อย่างไรก็ดี วิธีปฏิบัติของโรงพิมพ์
ออกซฟอร์ดในกาละต่อมาปรากฏว่าเขาได้ใช้
“การแก้ปัญห” เป็นอย่างใหม่อันนับว่าเป็น
วิธีแก้ปัญหได้อย่างเด็ดขาดเสียเลยที่เดียว นั่น
ก็คือ คำว่า *Pakistan* ได้รับการถอนออก
จากพจนานุกรมออกซฟอร์ดทุกฉบับพิมพ์
อย่างสิ้นเชิง ไม่ว่าจะเป็นในแง่ของวิสามานย-
นาม หรือในแง่แห่งความหมายใด ๆ หมด
จะคงมีอยู่ก็แต่เพียงในฉบับที่เรียกว่า *Oxford
Illustrated Dictionary* เพียงฉบับพิมพ์
เดียวเพราะออกซฟอร์ดเขาถือว่าพจนานุกรม
ฉบับพิมพ์นั้นเป็นทำนองกึ่งพจนานุกรมกึ่ง
สารานุกรม จึงไม่สมควรที่จะให้ขาดหรือ
บกพร่องคำใด ๆ แต่ในบรรณาธิบายของคำว่า
Pakistan เท่าที่ระบุลงไว้ก็มีเพียงสั้น ๆ ว่า
“.....รัฐมุสลิมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้, ก่อ

ขึ้นเมื่อ ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ จากแคว้นแคว้นซึ่งมีผู้นับ
คนเป็นอิสลามิกชนเป็นส่วนข้างมาก”

เท่าที่เล่ามานี้ก็เพื่อแสดงว่าผลจากการ
วินิจฉัยของนักสร้างทำพจนานุกรมนั้นแม้เพียง
ความพลั้งพลากเล็ก ๆ และสั้น ๆ ก็อาจจะก่อให้เกิด
พายุและการวิวาทบาดทะลุนันท์น่ากลัว
ขึ้นได้ แม้กระทั่งพายุในทางการเมือง ข้าพเจ้า
ก็ได้นำหลักฐานมายืนยันเท่าที่พอจะสามารถ
หามาได้แล้วเช่นเดียวกัน ว่า ข้อวินิจฉัยที่
พลั้งพลากเหล่านี้ในบางกรณีหรือหลายกรณี
ก็มีได้ เกิดจากความจงใจหรือความรังเกียจ
เกลียดชังใด ๆ แต่ในทางวิชาการหรือใน
บันทึกฐานของงานมันจำเป็นจะต้องเป็นอย่าง
นั้น ๆ ถ้อยคำแต่ละคำหรือวลีแต่ละวลีมันย่อม
จะมีอยู่ได้ทั้ง “ความหมายโดยอรรถะ” และ
“ความหมายโดยนัยะ” หลักฐานบรรดาซึ่ง
ฝ่ายผู้สร้างทำพจนานุกรมแถลงยืนยันเหล่านี้
แน่นอนละ; ย่อมจะต้องอยู่บนพื้นฐานแห่งความ
จริงใจบ้าง และก็ย่อมจะมีส่วนที่เรียกว่าลุ่มไป
อย่างน้ำขุ่น ๆ บ้าง ไม่เป็นที่สงสัย

ข้อมูลสำคัญที่แก้เท่าไรก็ไม่ตกก็คือ เอกสารระดับพจนานุกรมได้ตกเป็นเครื่องมือ
ทางโฆษณาชวนเชื่อไปทั้งโดยตั้งใจและโดยไม่ได้ตั้งใจ การฝากโฆษณาชวนเชื่อเข้าไปในพจนานุกรมเป็นมรดกวิธีซึ่งทรงประสิทธิภาพลึกลับและกว้างไกลเหลือกำลังที่จะคาดหมาย

เอาเพียงคำว่า *Jew* คำเดียวก็ยังมิมีปัญหาและข้อถกเถียงกันไปได้ชั่วกาลอสงไขย.

วารสาร 'อักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร'
ฉบับที่ผ่านมา ท่านอ่านหมดแล้วหรือยัง?
ติดต่อขอได้ ในราคาพิเศษที่

อนันต์ชัย เกษะพันธุ์
ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม

อ่านบทความน่าสนใจของแต่ละฉบับ อาทิ

ปีที่ ๑ (ม.ย.-พ.ย. ๒๕๑๘)

๕ บาท

ลักษณะจารึกของไทย
สำนวนไทยสมัยก่อนกับสำนวนไทยปัจจุบัน
บทวิเคราะห์เรื่องเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรีกับคุณย่าเพ็ง

มนวิภา เจียจันทร์พงษ์
วัลยา ช่างขวัญยืน
วิภา เสนานาญ

ปีที่ ๑ (มี.ค. ๒๕๑๙)

๕ บาท

บทวิเคราะห์เรื่องค่านิยมที่เปลี่ยนไปจากลูกผู้ชาย
ของ 'ศรีบูรพา' ถึง ดร. ลูกทุ่งของ 'บุญเหลือ'
ปรัชญาจีน : เต๋า เตอะจิง

วิภา กงกะนันท์
ปรีชา ช่างขวัญยืน

ปีที่ ๑ (ส.ค.-พ.ย. ๒๕๒๐)

๕ บาท

สภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางพัฒนาการ
วิจัยด้านภาษาและวรรณคดี
ปัญหาสังคมเกี่ยวกับโสเภณี
ละครอังกฤษแต่แรกเริ่มจนถึงเชกส์เปียร์รุ่งเรือง

เจตนา นาควิชะระ
อรสา แสงเงิน
เด่นดวง พุ่มศิริ

ปีที่ ๑ (ธ.ค. ๒๐-พ.ค. ๒๕๒๑)

๕ บาท

พระเจ้าจอห์นกับสมภารแคนเทอเบอร์จาก Old Ballads
Electre ของ Giraudoux
Ein Idiamatischer Brief

เด่นดวง พุ่มศิริ
อรพินท์ ชาทรูปะมัย
นฤมล จ้าวสุวรรณ

๔๔
บท ๒ (ม.ย.-พ.ย. ๒๕๒๑)

๕ บาท

มนุษยวิทยากับประวัติศาสตร์
ศึกษาโอมาร์ คัยยาม จากอุบายต
จริยธรรมในสังคมไทย

สุเทพ สุนทรเกสัช
กุสุมา รัชมณเ
ระวี ภาวิไล

๔๕
บท ๒ (ฉบับพิเศษ)

๑๐ บาท

นิทานปัญญาทัศน์ตระฉบับภาษาไทย
คติชีวิตในบทละครเรื่อง 'คนเถื่อน' (La Savage)
ของ Jean Annouilh
On Teaching of Literature at the University Level

กุสุมา รัชมณเ
อรพินท์ ชาทรุปะมัย
เจตนา นาควัชร

๔๖
บท ๓ ฉบับที่ ๒

๗ บาท

วิจารณ์ศิลปะ
ขบวนการธันวาคม : ความล้มเหลวของการปฏิวัติจากเบื้องบน
ความเป็นภววิสัยกับการศึกษามนุษย์และสังคม

คำรณ วงศ์อุปราช
อนันต์ชัย เลาหะพันธุ์
อุทัยทอง ประศาสน์วินิจชัย

๔๗
บท ๔ ฉบับที่ ๑

๑๐ บาท

พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับตัวเขียน
ระบอบกษัตริย์ในราชอาณาจักรขอม
ทัศนะประวัติศาสตร์จากปรัชญาของ เฮินส์ คัสซิโร
กาวาคามิ : ปัญญาชนกับการแสวงหาสังคม

อุบลศรี อรรถพันธ์
ฉิลลิต์ เกลอช
พรเพ็ญ ชัยตระกูล
สุวินัย ภรณวลัย

ค่าส่งเล่มละ ๒ บาท ๓ เล่มขึ้นไป ๕ บาท
เช็คไปรษณีย์ส่งจ่าย ป.ณ. หน้าพระลาน กรุงเทพฯ ๒

อภินันทนาการ

จาก

บริษัท หยั่นหว่อหยุ่น จำกัด

ขอขอบคุณ

คุณวิทย์ ไสภารักษ์

ผู้จัดการธนาคารสรีนคร จำกัด

สาขานครปฐม

ขอขอบคุณ

ธนาคารกรุงไทย จำกัด

สาขานครปฐม